

Forfatter: Holberg, Ludvig

Titel: Udrag fra Værker i tolv bind 9: Niels Klim

Citation: Holberg, Ludvig: "Værker i tolv bind 9: Niels Klim", i Holberg, Ludvig: *Værker i tolv bind 9: Niels Klim*, udg. af F. J. BILLESKOV JANSEN ; Volmer Rosenkilde , Rosenkilde og Bagger, 1969-1971, s. 399. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur:
<https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-holberg09-shoot-idm139856960131456/facsimile.pdf> (tilgået 03. maj 2024)

Anvendt udgave: Værker i tolv bind 9: Niels Klim

MORALSKE FABLER

148. Fabel.

Historiens Skiebne.

Historien blev engang satt fra sit Embede. Aarsagen til saadant Fald var denne: Alle Stænder havde længe besværgt sig over dens Forhold. Konger og Førster stødte sig over dens Dristighed, og at den lagde for Dagen Hemmeligheder, som ellers ingen torde lade sig merke med, og at den med rette Farve beskrev Feyl, hvilke Hoff-Mænd, Ministrer og andre afmalede som Dyder og Zirater. Ministrer og Generaler besværgede sig derover, at den afmalede deres Opførsel med alt for livagtig Farve. Hoff-Mænd, at Historien demasqverede dem for ofte, og visede hvor lidt Potentater kunde forlade sig paa deres sminkede Ord og Taler. De høye Skoler, efterdi den visede, at de tvistede om umagtpaaliggende Ting, og skrev Bøger om Materier, som de selv ikke forstode, eller kommenterede over de Ting, som ikke existerede. Købmand-Standen, at den gav tilkiende Sviig og Bedragerie, som i samme Stand gik i Svang, og som kunde paamine andre at tage sig vare. Bønder kunde ikke lide, at den taledes om deres Forfædres Arbejdsomhed, hvilket var i deres Tanker ikke andet end at bebreyde dem deres Forsømmelse og Uduelighed. Geistligheden at den beskrev de gamle Kirke-Fædres Tavelighed, Arbejde og Ydmyghed, fra hvilke Dyder Efterkommerne saa meget havde vanslægtet. Kort at sige: Alle Stænder forargede sig over Historiens Opførsel, og derfor af yderste Magt arbejdede paa dens Fald, og ikke afledte førend de havde skildt den ved Embedet. Historien geraadede derover udi en elendig Tilstand, saasom den intet Haandverk havde lært hvormed den kunde nære sig. Udi denne Forvirrelse maatte den tage Tieneste hos en Skorsteen-Feiger, formeenende at saadant Haandverk var det eeneste, som kunde have nogen Overeensstemmelse med forrige Handtering, saasom Historie-Skriveren og Skorsteen-Feigeren begge giøre Profession af at feige, hin Stat og Kirke, denne Caminer og Skorsteene. Efterat den

MORALSKE FABLER

en tiidlang havde været i saadan foragtelig Tilstand, ynkedes adskillige omsider derover, og magede det ved Forbønner, at Historien kom til sit forrige Embede igien. Men saadant skeede ikke uden med mange haarde Vilkor, som den maatte beqvemme sig til at underskrive. Conditionerne vare disse, at den herefter ikke maatte skrive uden om store Herrers Fødsel, Daab, Død, Liig-Begængelse, item om Hendelser, som Ildebrand, Pest, Jordskielv, Formørkelser, Cometer, etc. Den blev vel tilladt at melde om Kriig og Feltslag, men uden Critique, og uden at eftersøge en Kriigs rette Aarsag. Saaledes blev da Historien indskrænket, og er kommen i den Stand, som vi nu see den at være udi, hvorudover vi i steden for gamle nyttige Historier have ikke uden Dag-Registere og tørre Annales.

149. Fabel.

Justitiens Forvandling.

Justitien var fordum udi liden Anseelse, den havde selv neppe det daglige Brød, og kunde ikke hielpe andre ved dens Middell til nogen Næring: Dens Fattigdom var saa stor, at den ikke havde Klæderne paa Kroppen, men gik gandske nøgen. Endeligen, saasom den var frugtbar paa Inventioner, arbejdede den paa, efter andre Videnskabers Exempel, at bringe sig udi Anseelse. Hun adresserede sig derpaa til en Philosophus, som ved Moralske Skrifter havde skrevet sig riig, og, efterat hun havde aabenbaret ham sit Forsætt, som han holdt for at ville gelinge, gik han i Caution for hende hos Kræmmere, hos hvilke hun udtog paa Credit adskillige Zirater, Broderier, Chicaner og nogle Skokke af Formaliteter, hvormed hun udstafferede sig. Da Folk saae hende udi saadan Prydelse, blev deres Foragt forvandlet til Ærbødighed, saa at hun fik mange Tilbedere. Hendes Klæder vare fulde af kostbare Broderier, og hendes Slæb var konstigen sammensatt af Formaliteter, hvilke havde den Virkning, at, naar den rørte ved Jorden, opvoxede deraf Advocater, Protocollister, Skrivere og